

ΧΩΡΙΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗ ΜΥΚΟΝΟ

Η ΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΑΝΕΜΩΝ

Να ξεκινήσουμε με μια θλιβερή διαπίστωση. Έχουν περάσει τριάντα τέσσερα ολόκληρα χρόνια από το καλοκαίρι του 1989 όταν στην παραλία του Πάνορμου της Μυκόνου, εκεί που σήμερα ορθώνεται το περίφημο «Principote», μία από τις ναυαρχίδες του κυκλαδίτικου τουρισμού, ανέβαιναν στη σκηνή του 2ου Rock Festival οι Αέρα Πατέρα! Στην πρώτη τους συναυλιακή εμφάνιση, κάτω από την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, οι Αέρα Πατέρα και μερικά ακόμα γκρουπ της ροκ και εναλλακτικής σκηνής είχαν καταπλεύσει στο νησί μαζί με μερικές εκατοντάδες νεαρών. Πράγμα συνηθισμένο για την εποχή, τα νησιά των Κυκλάδων αποτελούσαν σταθερά πόλο έλξης της εναλλακτικής και εργατικής νεολαίας της εποχής, όχι μόνο για διακοπές αλλά και για εργασία κατά την διάρκεια της καλοκαιρινής σεζόν.

Σήμερα, τρεις δεκαετίες μετά, η κατάσταση στο νησί έχει αλλάξει σε τέτοιο βαθμό, ώστε φαντάζει αδιανόητο αυτό που συνέβαινε το μακρινό 1989. Η Μύκονος συνιστά διεθνώς το πιο εμπορικό brand του ελληνικού τουρισμού, ο οποίος με τη σειρά του συνεισφέρει με το 1/5 του ετήσιου παραγόμενου ΑΕΠ της χώρας¹, επιτελώντας τον ιστορικό του ρόλο ήδη από την δεκαετία του 1950 ως ατμομηχανής της καπιταλιστικής ανάπτυξης². Με περίπου 350 ξενοδοχεία, 6.000 καταλύματα και συνολικά μισό εκατομμύριο κλίνες, η κατάσταση στο «νησί των ανέμων» έχει ξεφύγει σε τέτοιο βαθμό που μόνο μια νουάρ ιστορία με σκοτεινούς σείχηδες, αδιάτακτους μαφιόζους και αδιάφορους εισαγγελέεις θα μπορούσε να την συναγωνιστεί.

Που λέτε...

Ένας αδιάφορος εισαγγελέας

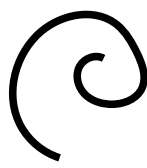
Όταν το 2018 από την θέση του Εισαγγελέα Εφετών Πειραιά απέρριπτε την αίτηση αποφυλάκισης του Σάββα Ξηρού ήταν ακόμη άγνωστος στο ευρύ κοινό. Όταν το 2019 προτάθηκε από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο της χώρας για την θέση του ευρωπαϊού εντεταλμένου εισαγγελέα με αρμοδιότητα την πάταξη της διαφθοράς, κανείς δεν ασχολούνταν ακόμα μαζί του. Ξαναδιαβάσαμε για του λόγου του στα τέλη του 2022, όταν προβλήθηκε ως ο μεγαλύτερος συλλέκτης vintage παιχνιδιών στην Ελλάδα³ και μερικούς μήνες αργότερα, όταν έφαλε το Χριστός Ανέστη στα τουρκικά!⁴ Όταν, όμως, έφτασε εκείνη η στιγμή που παρήλασε ως εθνοφρουρός –με πλήρη εξάρτηση μάλιστα και βαρύ οπλισμό– στην εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου στην Ερμούπολη της Σύρου⁴ καταλάβαμε ότι ο τύπος είχε έρθει για να μείνει.

Τα χρόνια κυλούσαν ταραχωδώς για τον εκδικητή του Νόμου. Η ανάμιξη του αδιάφορου Εισαγγελέα Οδυσσέα Τσορμπαζόγλου στην υπόθεση Noor-1 ήταν μια ακόμα σπουδαία στιγμή της καριέρας του. Ο Τσορμπαζόγλου ήταν αυτός που ανέσυρε τον Νοέμβρη του 2021 την υπόθεση από το αρχείο, παραγγέλοντας περαιτέρω έρευνα σε σχέση με την εμπλοκή του εφοπιστή Βαγγέλη Μαρινάκη και των συγκατηγορουμένων συνεργατών του στην υπόθεση με το γνωστό βαπόρι⁵. Μέχρι που την άνοιξη του 2023 αποκαλύφθηκε η θεία αποστολή του: ο Οδυσσέας Τσορμπαζόγλου, ο Έλληνας Αντόνιο Ντι Πιέτρο, ο εισαγγελέας -«επιχείρηση καθαρά χέρια», ήταν αυτός που θα τα έβαζε στα ίσια με τη μαφία της Μυκόνου!

Ένας εισαγγελέας Εφετών δεν είναι ένα τυχαίο πρόσωπο. Για να φτάσει κανείς σε αυτή την υπηρεσιακή βαθμίδα σημαίνει ότι υπηρετεί τουλάχιστον τρεις δεκαετίες στην συγκεκριμένη υπηρεσία, η οποία λειτουργεί ως η Επιθεώρηση Εργασίας της μαφίας και ο θεσμικός προϊστάμενος της Ελληνικής Αστυνομίας σε ό,τι έχει να κάνει με την αντεγκληματική πολιτική ενός κράτους. Σημαίνει ακόμα ότι αμοίβεται με έναν μισθό περίπου 4.000 ευρώ από την υπηρεσία του.

Δεδομένου, όμως, ότι η «αντεγκληματική πολιτική» ενός κράτους συγκεντρώνει το θεάρεστο έργο της παραγωγικής παρανομοποίησης του εγκλήματος, δηλαδή του κρατικού-αστυνομικού ελέγχου της εγκληματικής οικονομίας, το εισόδημα που προσπορίζει ένας Εισαγγελέας Εφετών που έχει χάσει τη μουσούδα τόσο βαθιά του στα σκατά της εγκληματικής οικονομίας πρέπει να θεωρείται κατά πολύ μεγαλύτερο.

Αυτή η θέση ταιριάζει γάντι στον Οδυσσέα Τσορμπαζόγλου. Ένας ανώτατος δικαστικός λειτουργός που διατηρεί δημοφιλή λογαριασμό στα social media δεν είναι και το πιο συνηθισμένο δείγμα. Πόσο μάλλον αν ο ίδιος, προτού σταδιοδρομήσει στα δικαστικά έδρανα, είχε διατελέσει πλοίαρχος του εμπορικού ναυτικού. Πολύ περισσότερο όταν έχει στην κυριότητά του ένα ιστοφόρο το οποίο χρησιμοποιεί ως προσωρινή κατοικία του στη Μύκονο με την αιτιολογία ότι δεν θέλει να επιβαρύνει το Δημόσιο με τα έξοδα διαμονής του σε ξενοδοχείο⁶. Ο Οδυσσέας Τσορμπαζόγλου είναι τόσο σημαντικό πρόσωπο σε αυτή την ιστορία, όσο σημαντική είναι και η

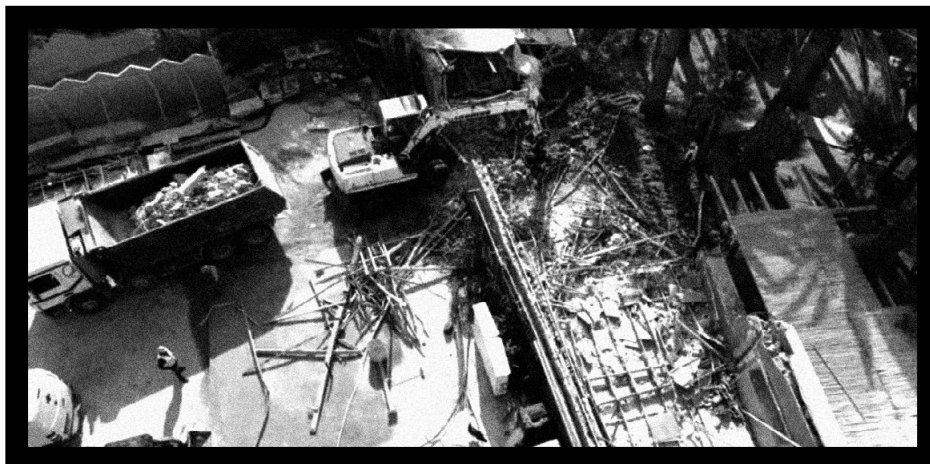

αποστολή που του ανατέθηκε από το «Μεγάλο Αφεντικό», τον Ισίδωρο Γιακόντο (Ντογιάκο): να λειτουργήσει αντ' Αυτού προκειμένου «να αποκατασταθεί στη συγκεκριμένη περιοχή ο σεβασμός στους Νόμους της Πολιτείας και να ανυψωθεί το τρωθέν κύρος κάθε είδους κρατικής υπόστασης».

Αυτά τα κρυπτικά λόγια περιείχε η παραγγελία που ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου διαβίβασε υπηρεσιακά στις 3 Απρίλη 2023 στην Εισαγγελία Εφετών Αιγαίου, της οποίας προϊστάται ο Τσορμπατζόγλου, διατάσσοντας τον τελευταίο να ενεργήσει επιτόπιες έρευνες στο νησί προκειμένου να ανακτήσει τον έλεγχο της εγκληματικής δραστηριότητας. Ο οποίος έλεγχος απ' ό,τι φαίνεται είχε ξεφύγει κατά πολύ από τα χέρια του κράτους. Συνέχιζε μάλιστα στην παραγγελία του ο πανίσχυρος Γιακόντο:

Είναι απαράδεκτο σε διάφορες περιοχές της Μυκόνου, εντός και εκτός του ιστού αυτής, να υπάρχουν κραυγαλέα «μνημεία» οικοδομικής αυθαιρεσίας και παρανομίας, με απόλυτη καταπάτηση κυρίως των πολεοδομικών διατάξεων και πλήρη καταρράκωση του κύρους της Πολιτείας, τα οποία μόνο οργή και απογοήτευση μπορούν να προκαλέσουν και από την άλλη πλευρά τα αρμόδια για την πάταξη του εγκλήματος και την εφαρμογή και επιβολή του νόμου όργανα, κατά την πλέον επιεική εκτίμηση, να υπνώττουν ή να αδυνατούν να επέμβουν.⁷

Όταν ο ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός της χώρας τα χώνει με αυτό τον τρόπο στους μπάτσους, αποκαλώντας τους ευθέως «κοιμήσια», σημαίνει ότι κάτι δεν λειτουργεί όπως θα έπρεπε στο εσωτερικό του γενικού λογιστηρίου της μαφίας, δηλαδή εντός της ΕΛΑΣ. Πράγματι, αν κανείς έμπαινε στον κόπο να αποδελτιώσει τον Τύπο των τελευταίων μηνών σχετικά με τα κουμάντα της Μυκόνου, θα έβλεπε ότι το νησί βρίσκεται

διαρκώς στον αφρό της επικαιρότητας, μέσω μιας διένεξης στην οποία συμμετέχουν επιχειρηματίες, μπάτσοι, μαφιόζοι και ανώτατοι κρατικοί υπάλληλοι. Τα απαραίτητα υλικά για την συνταγή ενός τέλειου κρατικοποιημένου εγκλήματος, δηλαδή.

Τις ίδιες ανησυχίες εξέφρασε άλλωστε κι ένα άλλο φερέφωνο της κρατικής Ασφάλειας, ο γνωστός δημοσιογράφος Γιάννης Σουλιώτης, γράφοντας ότι:

Το αποτύπωμα στο νησί από τη δράση όχι μόνο μπράβων και επιχειρηματιών της νύκτας, αλλά και επίορκων αστυνομικών, είναι βαθύ. Ορισμένοι από αυτούς φέρεται να διατηρούν στενούς δεσμούς όχι μόνο με αξιωματούχους του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, χάρη στους οποίους πέτυχαν τη μετακίνησή τους στο νησί, αλλά και με επιχειρηματίες που έχουν απασχολήσει τις διωκτικές αρχές για την παράνομη δράση τους. Την ίδια στιγμή, τα κατά γενική ομολογία ικανά στελέχη της Αστυνομίας, που το καλοκαίρι του 2021 στάλθηκαν στη Μύκονο για τη βελτίωση της αστυνόμευσης (έπειτα από πληροφορίες για όργιο διαφθοράς και δράση της επονομαζόμενης Greek Mafia στο νησί) «τιμωρήθηκαν» μετά τη λήξη της απόσπασής τους με εκδικητικού χαρακτήρα μεταθέσεις σε υπηρεσίες «ψυγεία». Αντιθέτως, αξιωματούχοι που έφυγαν από τη Μύκονο συνοδευόμενοι από πληροφορίες για διασυνδέσεις τους με κεντρικά πρόσωπα από το λεγόμενο «σύστημα των αυθαιρέτων» (δικηγόροι, εργολάβοι κ.ο.κ.) υπηρετούν σήμερα στο Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ., στο πλευρό υψηλόβαθμων αξιωματούχων του Σώματος.⁸

Το διαρκές ξακαθάρισμα λογαριασμών στον κόσμο της νύκτας, η εμπλοκή του τέως αρχηγού της ΕΛΑΣ στην δίκη της greek mafia και η υποδοχή της από τον πολιτικό κόσμο ως κάτι σύννητες, οι ορφανές μπόμπες που όλο και συχνότερα λαμπαδιάζουν κάτι χλιδάτα μαγαζιά στην Αττική και η εν μία νυκτί καρατόμηση του αρχηγού της ΕΛΑΣ, με τους υπαινιγμούς που άφησε ο τελευταίος, δεν πρέπει να θεωρούνται ασύνδετα μεταξύ τους επεισόδια.

Οι σκοτεινοί σεΐχηδες

Την χρονιά που μας πέρασε η εταιρεία με την επωνυμία «Nammos World IKE», η οποία λειτουργεί επιχειρήσεις εστίασης και καταλυμάτων σε Μύκονο και Ντουμπάι, είχε ακαθάριστα κέρδη 27,39 εκ ευρώ⁹. Οπότε φανταστείτε πόσα μπορεί να ήταν τα πραγματικά. Δικαίως το Nammos θεωρείται το διαμάντι στο στέμα του μυκονιάτικου τουρισμού. Οι αρχικοί ιδιοκτήτες της επιχείρησης ήταν τρεις: ο Ζαννής Φραντζέσκος ο Σάμι Ιμπραήμ και ο Πέτρος Στάθης. Από την στιγμή που το 2020 οι δύο πρώτοι πούλησαν τις μετοχές τους, αποσύρθηκαν από το βάθρο της υγιούς επιχειρηματικότητας των Κυκλάδων, ακολουθώντας έκτοτε μια ζωή αντίστοιχη του πλούτου που συσσώρευσαν όλα τα προηγούμενα χρόνια. Ο τρίτος της παρέας όμως, ο επιχειρηματίας Πέτρος Στάθης, είχε άλλες βλέψεις.

Ο πιο παλιός μπορεί να θυμούνται το όνομά του από το σκάνδαλο της κατασκευαστικής ΑΤΕΜΚΑ του ελληνικού χρηματιστηρίου το 1997. Οι νεώτεροι πιθανά να τον θυμούνται από την εμπλοκή του στη διοίκηση της ΑΕΚ το 2003 όταν η τελευταία δεινοπαθούσε να μείνει όρθια στην Α' Εθνική¹⁰. Ελάχιστοι, όμως, παρακολούθησαν τις επιχειρηματικές του κινήσεις τα τελευταία χρόνια, οι οποίες θα μπορούσαν να τον καταστήσουν επάξια έναν παγκόσμιο πρόσημο του τρισχιλιετούς δαιμονίου της ελληνικής επιχειρηματικότητας.

Οι επαγγελματικές σχέσεις που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ του ίδιου και ενός άλλου παγκόσμιου πρόσημο της ίδιας κατηγορίας, του εφοπλιστή Βίκτωρα Ρέστη, έχουν αποκτήσει τέτοιο βάθος που μια ΜΚΟ με αντικείμενο την έρευνα στο οργανωμένο έγκλημα έχει συμπεριλάβει το όνομά του με φαρδιά-πλατιά γράμματα στα συμπεράσματά της για την παγκόσμια εγκληματική δράση του εφοπλιστή σε Ινδονησία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ελλάδα και Κροατία¹¹. Ίσως αυτός είναι και ο λόγος που η Monterock International, μία από τις πολλές εταιρείες συμφερόντων του Πέτρου Στάθη, εδρεύει στην Κροατία. Κι ίσως έτσι

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Mega deal για το Nammos – Συνεργασία του Πέτρου Στάθη με την Alpha Dhabi Holding

Η Alpha Dhabi διαθέτει χρηματιστηριακή αξία 70 δισ. δολαρίων και ανήκει στη βασιλική οικογένεια του Άμπου Ντάμπι, τους Al Nahyan

εξηγείται καλύτερα το μεγάλο εμπορικό deal που έκανε ο τελευταίος πριν μερικούς μήνες, τον χειμώνα του 2022, το οποίο τάρaxe τα καταγάλανα νερά των Κυκλάδων.

Μεταβιβάζοντας έναντι μερικών εκ. ευρώ τις μισές μετοχές της Nammos World IKE στην Alpha Dhabi Holdings, πολυεθνική εταιρεία που δραστηριοποιείται στον τομέα του τουρισμού και η οποία ανήκει στον Σεΐχη Tahnoon bin Zayed Al Nahyan, αδερφό του κυβερνήτη του Abu Dhabi¹², ο Πέτρος Στάθης άνοιξε τις κεντρικές θύρες του μυκονιάτικου επιχειρείν στο αραβικό κεφάλαιο του πολυτελούς τουρισμού. Κι αυτό ήταν κάτι που σίγουρα ενόχλησε πολλούς ντόπιους εκπροσώπους του υγιεινούς επιχειρείν, αν κρίνει κανείς από τις προτροπές ενός μυκονιάτη δημοσιογράφου που, επικροτώντας την πυγμή του Τσορμπατζόγλου, απαιτούσε να επιστρέψει το νησί σε «ελληνικά χέρια».

Για να είμαστε ακριβείς, όμως, δεν είναι μόνο το γνωστό Nammos που έχει συμβάλλει στην προσωρινή απώλεια ελέγχου των κουμάντων της εγκληματικής οικονομίας στο νησί των ανέμων από μεριάς των κρατικών πόλων εξουσίας. Εκτός από μερικά ακόμη γνωστά μαγαζιά της Μυκόνου, η κατάσταση της παράνομης δόμησης στο νησί, η πρωτοφανής οικονομική και πολιτική ισχύς που έχει συγκεντρωθεί στο πρόσωπο ενός συγκεκριμένου εργολάβου, το εμπόριο ναρκωτικών και οι ανερχόμενοι τουριστικοί πόλοι του Αιγαίου είναι μερικοί από τους παράγοντες που έχουν υπαγορεύσει την πρόσφατη επιχείρηση νόμου και τάξης του ελληνικού κράτους για ανάκτηση του ελέγχου της εγκληματικής οικονομίας και επιμερισμό των εσόδων της τουριστικής δραστηριότητας, λίγο προτού ξεκινήσει για τα καλά η καλοκαιρινή σεζόν.

Οι αδιάτακτοι μαφιόζοι

Στις αρχές Μαρτίου 2023 ο Μανώλης Ψαρρός, υπάλληλος της Εφορίας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων που εδρεύει στην Πλάκα, δέχθηκε μια επίθεση έξω από το σπίτι του από δύο άγνωστους μετά την οποία κατέληξε στον Ευαγγελισμό με σοβαρά τραύματα. Η υπηρεσία στην οποία δουλεύει ο Ψαρρός έχει υπό την εποπτεία της θέματα που αφορούν τους κανόνες δόμησης στο νησί της Μυκόνου, ενώ από το χέρι του ίδιου περνούν οι εγκρίσεις των οικοδομικών αδειών. Της επίθεσης ακολούθησε η γενική αναστολή της εκτός σχεδίου δόμησης στη Μύκονο μέχρις ότου εγκριθεί ένας «ειδικός πολεοδομικός σχεδιασμός», ο οποίος κατά τον αρμόδιο Υπουργό, Κώστα Σκρέκα, σηματοδοτεί ότι «το κράτος δεν εκβιάζεται. Αν στην Ελλάδα κάποιοι θεωρούν ότι είναι υπεράνω του νόμου και ότι αποτελούν ξεχωριστό τμήμα της Επικράτειας, είναι μακριά νυχτωμένοι. Στη Μύκονο θα εφαρμοστεί ο νόμος»¹³.

Προκειμένου «να εφαρμοστεί ο νόμος», λοιπόν, την επόμενη μέρα ακολούθησε σύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό στο Μέγαρο Μαξίμου όπου αποφασίστηκε ότι, τελικά, ο νόμος πρέπει πράγματι να εφαρμοστεί στη Μύκονο! Εύλογα θεωρούμε ότι αναρωτηθήκαμε: Γιατί η εκτός σχεδίου δόμηση είναι κόκκινο πανί για τους εφαρμοστές του νόμου; Είναι η εκτός σχεδίου δόμηση η μοναδική παράνομη δραστηριότητα που συμβαίνει στο νησί των ανέμων; Τι ακριβώς είναι η εκτός σχεδίου δόμηση και ποιος αποφασίζει ποια δόμηση είναι εντός και ποια εκτός σχεδίου; Και, τελικά, ποια είναι η σχέση της Εφορείας Αρχαιοτήτων με όλα αυτά;

Τέτοιους είδους απορίες επιχειρήθηκε να απαντηθούν σε μια συνέντευξη ενός «υψηλόβαθμου αξιωματικού της ΕΛΑΣ» στα Νέα, ο οποίος ως «βαθύς γνώστης της κατάστασης» μάς κατατόπισε σχετικά με το πραγματικό ζήτημα της οικοδομικής δραστηριότητας:

Στην εν λόγω Εφορεία υπηρετούν περίπου 20 υπάλληλοι, από τους οποίους δύο-τρεις – ανάμεσά τους και ο Μ. Ψαρρός – έχουν τη ευθύνη για την προστασία των πολιτιστικών μνημείων στη Μύκονο και μεταβαίνουν συχνά στο νησί. Στις σημαντικότερες αρχαιότητες στο νησί συγκαταλέγονται ο νεολιθικός οικισμός της Φτελιάς, μυκηναϊκός θολωτός τάφος στα Αγγελικά, τα οικιστικά λείψανα στα Διβούνια. Επίσης στη χερσόνησο Δίμαστο αρχαιολόγοι έχουν ενδείξεις της πιθανής ύπαρξης άλλης μιας προϊστορικής πόλης, ενώ κύριο ενδιαφέρον των υπαλλήλων του υπουργείου Πολιτισμού είναι η προστασία των περίπου 90 παλιών εκκλησιών του νησιού.

Ανοίγει παρένθεση: Η Εφορία Αρχαιοτήτων δεν είναι το τελευταίο προπύργιο νομιμότητας σε ένα μαφιοζοποιημένο κράτος αλλά ένας θεσμικός φορέας ελέγχου και παραγωγικής ενσωμάτωσης της εγκληματικής κατασκευαστικής δραστηριότητας στην κρατική αναπτυξιακή στρατηγική για τη δόμηση. Οι πολεοδομικές υπηρεσίες δεν προσαπίζουν το περιβάλλον και την αρχαιολογική κληρονομιά από τα αδηφάγα σαγόνια των καπιταλιστών του κατασκευαστικού κεφαλαίου. Οι πολεοδομικές υπηρεσίες ρυθμίζουν τις πρακτικές της νόμιμης και παράνομης συσσώρευσης πλούτου μέσω των κατασκευών. Χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα την περιβαλλοντική νομοθεσία, χαράσσουν γραμμές ανάμεσα στη νόμιμη και την παράνομη κατασκευαστική δραστηριότητα, ανάλογα με τον βαθμό προσοδικής σύνδεσης που κάθε μεμονωμένος καπιταλιστής των κατασκευών έχει με το κράτος και το οργανωμένο έγκλημα. Ο Μανώλης Ψαρρός μπορεί να είναι ο πιο τίμιος άνθρωπος του κόσμου. Η Πολεοδομική Αρχή, ωστόσο, είναι ο κρατικός φορέας ελέγχου στο πεδίο του οργανωμένου εγκλήματος του κλάδου των κατασκευών. Κλείνει παρένθεση.

Καταλαβαίνει δίχως κόπο κανείς ότι το πραγματικό ζήτημα με την εκτός σχεδίου δόμηση στο νησί δεν είναι ούτε «ο νεολιθικός οικισμός της Φτελιάς» ούτε «ο μυκηναϊκός θολωτός τάφος στα Αγγελικά» ούτε «τα οικιστικά λείψανα στα Διβούνια» ούτε ασφαλώς «οι περίπου 90 παλιές εκκλησίες του νησιού». Γιατί η Μύκονος κυριαρχείται από έναν κατασκευαστή, μερικούς μηχανικούς και κάποιους δημόσιους υπαλλήλους που φαίνεται να ερμηνεύουν κατά το δοκούν την πολεοδομική νομοθεσία. Γιατί η Μύκονος διοικείται από ένα αστυνομικό τμήμα, η διοίκηση του οποίου αλλάζει κάθε δεκαπενθήμερο. Γιατί η Μύκονος είναι η παιδική χαρά του διεθνούς πολυτελούς τουρισμού και του συρφετού της μαφίας που αυτός σέρνει από πίσω του.

Γιατί, τελικά, ο πραγματικός ναός της συσσώρευσης πλούτου στο νησί είναι οι εισπράξεις από το συναλλαγματικό πλεόνασμα που φέρει η τουριστική δραστηριότητα καθώς και οι λοιποί «άδηλοι πόροι», όπως χαρακτηριστικά ονομάζεται αυτή η κατηγορία εσόδων της οικονομίας: ναρκωτικά, πορνεία κ.λπ. Κι αυτό δεν το λέμε μόνο εμείς. Το είπε και ένας «μικρός ξενοδόχος» του νησιού, εξαιρετικό δείγμα της μικρομεσαίας επιχειρηματικής δραστηριότητας που φαίνεται ότι πλήττεται από την συγκέντρωση του μονοπωλιακού τουριστικού κεφαλαίου, απαντώντας σε ερώτηση του χρηματοδοτούμενου από τη βρετανική πρεσβεία δημοσιογράφου, Τάσου Τέλογλου¹⁴: *εδώ δεν μας νοιάζουν αυτά που λες. Εδώ μας νοιάζουν τα ναρκωτικά και οι γυναίκες*¹⁵.

Μόνο ως εύλογα πρέπει να θεωρηθούν αυτά που νοιάζουν τους επιχειρηματίες της Μυκόνου. Οι ασχολίες τους συνάδουν με τους προκαπιταλιστικούς νόμους της οικονομίας που εν μέρει επικρατούν σε τέτοια μέρη, μιας και ούτε η κατασκευαστική δραστηριότητα στο νησί ρυθμίζεται από τους νόμους της ελεύθερης αγοράς. Σκεφτείτε ότι το κατασκευαστικό κεφάλαιο της Μυκόνου είναι μονοπωλιακό: ελέγχεται εξ ολοκλήρου από μία ανώνυμη κατασκευαστική εταιρεία. Αλλά η εύνοια που μέχρι πρότινος απολάμβανε φαίνεται το εν λόγω αφεντικό ότι αποσύρθηκε. Ο Νίκουλας Σαντοριναίος, αυτός ο τίμιος καπιταλιστής των κατασκευών της Μυκόνου, έχει συσσωρεύσει τέτοιου μεγέθους πλούτο και πολιτική ισχύ τα τελευταία χρόνια, ώστε το όνομά του να συσχετίζεται δημόσια με τη ντόπια μαφία και να μην τρέχει τίποτα και ο ίδιος ο Εισαγγελάς του Αρείου Πάγου να κάνει φωτογραφική αναφορά στο πρόσωπό του. Τα 50 εκ. ευρώ που σέπωσε από την πώληση ενός οικοπέδου¹⁴ το 2021 σε ένα Ρώσο μεγιστάνα δεν ήταν αρκετά ώστε να ανακόψουν τις επενδυτικές βλέψεις του. Σε συνεργασία με μερικές εκατοντάδες μηχανικών ανά την επικράτεια και κάποιους δημοσίους υπαλλήλους της Πολεοδομικής Αρχής και της Εφορείας Αρχαιοτήτων έχει προβεί σε χιλιάδες τακτοποιήσεις αυθαιρέτων τα τελευταία χρόνια στη Μύκονο, εκτός από τις αναρίθμητες κατασκευές κτισμάτων, καταστημάτων και βιλών.

Ένα διδακτικό φινάλε

Ευτυχώς, όμως, που όλες αυτές οι παρανομίες περιήλθαν σε γνώση των εισαγγελικών αρχών και επιτέλους θα επικρατήσει η ευνομία σε αυτή

τη χώρα! Μια συναστρία παραγόντων, την οποία δεν μπορούμε να αποκωδικοποιήσουμε στο σύνολό της ακόμα, έβαλε φρένο στο μικρό και σιχαμερό πριγκιπάτο των Κυκλάδων. Ο Νίκουλας Σαντοριναίος, κατ' εντολή της Δικαστικής Αρχής, ξεκίνησε τον Ιούνιο να γκρεμίζει τα κτίσματα που ο ίδιος είχε κτίσει στο Nammos. Ο Πέτρος Στάθης συμμορφώθηκε οικειοθελώς με τις εντολές της Πολεοδομικής Αρχής και μαζί με το Lohan, το Scorpios, το Principote και τα άλλα λημέρια της μαφίας δεσμεύθηκαν να συμμορφωθούν με τις κρατικές διαταγές. Κι έτσι τα ελικόπτερα που μεταφέρουν ναρκωτικά στη Μύκονο ξεκίνησαν να πετάνε ξανά από και προς το νησί. Και η επιχείρηση «καθαρά χέρια» του Οδυσσέα Τσορμπατζόγλου στέφθηκε με επιτυχία. Εν τω μεταξύ, ένας πρώην αρχαιοκάπηλος εφοπιστής, ο Δημήτρης Παπαδημητρίου, που είχε καταδικαστεί το 2006 για κλοπή αρχαιολογικών ευρημάτων αξίας 1 εκ. ευρώ, επενδύει σήμερα 3,5 εκ. ευρώ στη Σχοινούσα¹⁷. Καλό;

Κι εμείς τι μπορούμε να μάθουμε από αυτή την ιστορία;

Μπορούμε να υποψιαστούμε την κατάσταση μιας κρατικής στρατηγικής που θέλει να βάλει φρένο σε αλλοδαπά επενδυτικά κεφάλαια, ενώ ταυτόχρονα σπρώχνει τους ντόπιους καπιταλιστές του τουρισμού, η φυσιογνωμία των οποίων είναι σε γενικές γραμμές μικρομεσαία. Οι πολλαπλοί σκόπελοι που έχουν συναντήσει πρότζεκτ του μαζικού τουρισμού που έχουν εμφανιστεί επενδυτικά κεφάλαια του εξωτερικού (π.χ. Ναυάγιο Ζακύνθου, Μονή Τοπλού¹⁸) σε αντίθεση με τον πλέριο κρατικό άνεμο που φυσάει πίσω από κάποιες εμβληματικές τουριστικές

επενδύσεις ελληνικών συμφερόντων (π.χ. Costa Navarino), μας δείχνει ότι ένας ιδιότυπος κρατικός προστατευτισμός στήνεται πίσω από το εθνικό τουριστικό κεφάλαιο.

Μπορούμε ακόμα να υποθέσουμε ότι ο πρόσφατος καταϊγισμός καταγγελιών για πολεοδομικές παραβάσεις σε μέρη μαζικής τουριστικής κίνησης, όπως π.χ. η Μύκονος, η Ρόδος, η Κρήτη κ.ά., σε συνδυασμό με την ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών πόλων, συχνά πολυτελούς και όχι μαζικής απεύθυνσης, υποδεικνύει την κατάσταση μιας πολιτικής αναδιάρθρωσης του τουριστικού φαινομένου στο Αιγαίο. Οι αισθητά μειωμένες προσδοκίες για το καλοκαίρι του 2023 σε συνδυασμό με το κουτσουρεμένο από τον πληθωρισμό εισόδημα της ευρωπαϊκής μεσαίας τάξης και τα «κανόνια» στην αγορά των μαζικών τουριστικών πακέτων δείχνει ότι ο μαζικός διεθνοποιημένος τουρισμός έχει φτάσει σε ένα οριακό σημείο, διερχόμενος στο εξής σε μια περίοδο αβεβαιότητας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι τεχνοκράτες και οι καπιταλιστές του τουρισμού φαίνεται ότι προσανατολίζονται σε μια αναδιάρθρωση της τουριστικής κίνησης με έμφαση όχι στην ποσότητα των εισερχόμενων τουριστών αλλά στα χρήματα που προορίζονται να καταναλώσουν.

1. Όπως διαβάζουμε στη μελέτη που εκπόνησε το Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) τον Μάιο του 2023 με τίτλο «Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία για το 2021»: η οικονομική συνεισφορά του Τουρισμού αντιστοιχεί στο 7,4% του ΑΕΠ της χώρας, ενώ αν συνυπολογιστεί και η έμμεση συνεισφορά του, αντιστοιχεί μεταξύ 16,3% έως 19,6%.

2. Μπορεί να είναι γενικά άγνωστο, ωστόσο η πρώτη «χρυσή περίοδος» του ελληνικού Τουρισμού είναι μεταξύ 1950, όταν και ιδρύεται ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, και 1973, όταν οι συνέπειες της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης είχαν αρχίσει να γίνονται αναπόδραστα αισθητές στην ελληνική οικονομία. Για περισσότερα βλ. Μιχάλης Νικολακάκης, *Τουρισμός και ελληνική κοινωνία την περίοδο 1945-1974*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Ρέθυμνο 2013.

3. Βλ. Μαίρη Μπενέα, *Οδυσσέας Τσορμπατζόγλου: Ο εισαγγελέας που είναι ο μεγαλύτερος συλλέκτης vintage παιχνιδιών*, διαθέσιμο στο ieidiseis.gr (27-11-2022).

4. Βλ. Γιώργος Σολάρης, *25η Μαρτίου στη Σύρο: Εισαγγελέας στα... κακί!*, διαθέσιμο στο cyclades24.gr (26-3-2023).

5. Βλ. *Ο Οδυσσέας Τσορμπατζόγλου εμπόδισε τον απερχόμενο ανακριτή Διαφοράς να βάλει την υπόθεση στο αρχείο*, εφημ. Δημοκρατία (22-11-2021).

6. Βλ. Μαρία Δεναξά, «Χρήμα και εκφοβισμός έβαλαν στον 'πάγο' τον νόμο στη Μύκονο», εφημ. Real News (28-5-2023).

7. Ολόκληρη η παραγγελία διαθέσιμη στο Παραγγελία του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για τις οικοδομικές αυθαιρέσεις στη Μύκονο, εφημ. Ημερησία (3-4-2023).

8. Γιάννης Σουλιώτης, *Αυθαιρέτο μαγαζί» και η ΕΛ.ΑΣ.*, εφημ. Καθημερινή (2-5-2023).

9. Βλ. Ελευθερία Πιπεροπούλου, *Nammos: Από την φαροταβέρνα στις... σαμπάνιες και τους αστρονομικούς τζίρους εκατομμυρίων*, διαθέσιμο στο capital.gr (19-5-2023).

10. Βλ. *Ηλικία, ταλέντο στόχος της ΑΕΚ*, εφημ. Καθημερινή (20-12-2003).

11. Βλ. Emungo, *The Restis History*, διαθέσιμο στο sanmarinowatch.wordpress.com (26-11-2015).

12. Για περισσότερα βλ. *Nammos: Big deal του Πέτρου Στάθη με την Alpha Dhabi Holding*, Οικονομικός Ταχυδρόμος (8-12-2022).

13. Μάχη Τράτσα, *Μύκονος: Αναστέλλεται η εκτός σχεδίου δόμηση*, Οικονομικός Ταχυδρόμος (21-3-2023)

14. Να ευχαριστήσουμε το σύντροφο που μας θύμισε το payroll της Βρετανικής Πρεσβείας σε δημοσιογράφους και πανεπιστημιακούς. Βλ. Κώστας Βαξεβάνης, *Αποκάλυψη: Έλληνες δημοσιογράφοι και πανεπιστημιακοί στην υπηρεσία της πρεσβείας*, documentonews.gr (5-12-2018).

15. Τάσος Τέλογλου & Ελίζα Τριανταφύλλου, *Μύκονος: το «σύστημα»*, insidestory.gr (30-3-2023).

16. Νίκουλας Σαντοριναίος, *Ποιος είναι ο επιχειρηματίας που πούλησε το ακριβότερο οικόπεδο της Μυκόνου*, mononews.gr (27-8-2021).

17. Βλ. Δώρα Αντωνίου, *Η αρχαιοκαπηλία στη Σχοινούσα*, εφημ. Καθημερινή (11-11-2006) και Ηλίας Μπέλος, *Σχοινούσα: 3,5 εκ. ευρώ για την ταβέρνα «Μερσίνη»*, εφημ. Καθημερινή (18-5-2023).

18. Για παράδειγμα η επένδυση της βρετανικών συμφερόντων Minoan Plc στην περιοχή Κάβο Σίδερο, στον όρμο της Φανερωμένης στη Σητεία, παραμένει «καθηλωμένη» με κρατική ευθύνη εδώ και αρκετά χρόνια ενώ μια άλλη τουριστική επένδυση που προωθεί η εταιρεία συμφερόντων της βασιλικής οικογένειας του Κατάρ στη Ζάκυνθο αντιμετωπίζει αντίστοιχα προσκόμματα από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.